

§ 48

Svar angående meddelande om överskridna luftvärden för PM10

KSN-2019-03895

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** besvara miljödepartementet enligt ärendets **bilaga 2**.

Yrkande

Rickard Malmström (MP) yrkar att skrivelsen kompletteras med hänvisning till innerstadsstrategin samt att det är positivt med mer rättvisande värden.

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag med Rickard Malmströms (MP) ändringsyrkande mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Sammanfattning

Miljödepartementet önskar svar från Uppsala kommun med anledning av överskridande av miljökvalitetsnormen för partiklar på Kungsgatan år 2017. Frågan är ställd med anledning av ett pågående överträdelseärende mot Sverige i Europeiska kommissionen.

I svaret konstaterar Uppsala kommun att överskridandet huvudsakligen var föranlett av en flytt av mätstationen. Efter flytten av mätstationen uppstod ett tillfälligt glapp i rutinerna för tillfälliga förstärkningar av åtgärder. Efter justering av rutinen har den aktuella normen klarats med god marginal. Något behov av nytt åtgärdsprogram eller ytterligare åtgärder för att hantera miljökvalitetsnormen för partiklar är därmed inte aktuellt.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 27 januari 2020

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2020-02-25

- Bilaga 1, meddelande om överskridna luftfärden för PM10 daterat 13 december 2019
- Bilaga 2, svar till miljödepartementet daterat 11 mars 2020

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2020-01-27

Diarienummer:
KSN-2019-03895

Handläggare:
Hannes Vidmark

Svar angående meddelande om överskridna luftvärden för större partiklar på Kungsgatan år 2017

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** besvara miljödepartementet enligt ärendets **bilaga 2**.

Ärendet

Miljödepartementet önskar svar från Uppsala kommun med anledning av överskridande av miljökvalitetsnormen för partiklar på Kungsgatan år 2017. Frågan är ställd med anledning av ett pågående överträdelseärende mot Sverige i Europeiska kommissionen.

I svaret konstaterar Uppsala kommun att överskridandet huvudsakligen var föranlett av en flytt av mätstationen. Efter flytten av mätstationen uppstod ett tillfälligt glapp i rutinerna för tillfälliga förstärkningar av åtgärder. Efter justering av rutinen har den aktuella normen klarats med god marginal. Något behov av nytt åtgärdsprogram eller ytterligare åtgärder för att hantera miljökvalitetsnormen för partiklar är därmed inte aktuellt.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret i samråd med stadsbyggnadsförvaltningen och miljöförvaltningen. Ärendet har inga konsekvenser sett ur barn-, jämställdhets- och näringslivsperspektiven.

Föredragning

Miljödepartementet önskar svar från Uppsala kommun med anledning av överskridanden år 2017 av miljökvalitetsnormen för partiklar. I svaret önskar departementet analys av orsaken till överskridandet, en bedömning av behovet av nytt åtgärdsprogram och vilka åtgärder kommunen avser att vidta med anledning av överskridandet. Frågan är ställd med anledning av ett pågående överträdelseärende mot Sverige i Europeiska kommissionen.

Överskridande av dygnsnormen för större partiklar (PM10) får ske högst 35 dygn under ett kalenderår. Under 2017 överskreds dygnsnormen 37 dygn. Under perioden 2011–2019 är 2017 det enda året med överskridande av dygnsnormen för partiklar.

Orsaken till överskridandet 2017 var flytt av mätstationen kopplat till en eftersläpning av rutiner för förstärkning av gatuhållning.

Under 2017 flyttades mätstationen på Kungsgatan från en plats intill Stadshuset till en plats i höjd med resecentrum. Efter flytten konstaterades avsevärt högre värden, vilket var oväntat. En analys av orsaken visade att de högre värdena berodde på att kombinationen av gaturummets utformning och förhärskande vindriktning var mer ogynnsamt på den nya platsen. Kombinationen orsakade en koncentration av föroreningar på den aktuella platsen. Det är positivt att vi härmed har fått en placering av mätstationen som visar mer rättvisande värden.

Åtgärderna för att klara normerna baseras på basåtgärder respektive åtgärdsförstärkning vid risk för episoder av förhöjda värden. Basåtgärderna består främst av löpande gatuhållning, dubbdäcksförbud, sänkta hastigheter och minskad trafik. Åtgärdsförstärkning består av förstärkt gatuhållning som vacuumupptagning av partiklar och dammbindning med särskilda maskiner. Mätning av partiklar sker kontinuerligt och redovisas i realtid, bland annat på uppsala.se.

Förstärkning av åtgärder beordras av arbetsledare när mätningarna visar att halterna stiger. När förstärkningsåtgärder sätts in sker det på hela Kungsgatan och omgivande gator, inte bara vid mätstationerna. Kombinationen av åtgärder har varit mycket framgångsrik.

I samband med flytten av mätstationen drevs under en övergångsperiod mätning parallellt på både den gamla och på den nya platsen. Av misstag ändrades under övergångsperioden inte arbetsledarnas tillgång till data från den nya luftmätaren. Det innebar att förstärkta insatser baserades på data från den gamla mätaren. Eftersom de värdena generellt var lägre genomfördes inte förstärkningsinsatser i tillräcklig omfattning vilket medförde fler överskridanden.

Platsen för den gamla mätaren var under mätperioden föremål för byggnadsarbeten och trafikregleringar på närliggande gator som påverkade trafikflödet och mätförutsättningarna. Det påverkade sannolikt också halterna av partiklar på den platsen positivt jämfört med ett normalår. Halterna på den gamla platsen var låga under mätperioden. Sammantaget innebar det att behovet av förstärkningsåtgärder kom att underskattas under den period på året då de flesta överskridanden sker. Efter justering skedde inga fler överskridanden 2017.

Antalet dygn som överskreds 2018 var 11 och 2019 var det 19 dygn. Åtgärderna bedöms därför som tillräckliga. Inom ramen för ett samarbete med näringslivet i centrala Uppsala och förverkligandet av vår innerstadstrategi kommer kommunen under 2020 arbeta fram ett förslag på hur genomfartstrafiken kan ledas om vilket beräknas ha en

positiv effekt på luftkvaliteten. Kommunen ser inte heller att det finns behov av nytt åtgärdsprogram med anledning av överskridandet av partiklar 2017. Ordinarie revidering av programmet infaller 2021 och arbete med utvärdering och översyn av påbörjats.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 27 januari 2020
- Bilaga 1, meddelande om överskridna luftfärden för PM10 daterat 13 december 2019
- Bilaga 2, svar till miljödepartementet daterat 11 mars 2020

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

Kommunstyrelsen
Yttrande

Datum:
2020-03-11

Diarienummer:
KSN-2019-03895

Handläggare:
Hannes Vidmark

Regeringskansliet
Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Svar angående meddelande om överskridna luftvärden för PM 10 i Uppsala kommun 2017

Er ref: M2019/02185/R

På Kungsgatan i Uppsala överskreds 2017 dygnsnormen för partiklar 37 dygn mot tillåtna 35. Miljödepartementet önskar svar från kommunen i fråga om vilken analys som gjorts av situationen och vad som är den huvudsakliga orsaken till den år 2017 höga halten av PM10 i luften vid Kungsgatan. Departementet önskar även svar från kommunen i fråga om vilken bedömning som gjorts gällande behovet av ett nytt åtgärdsprogram och vilka åtgärder som kommunen avser att vidta för att fortsatt hålla gränsvärdena på en nivå som med god marginal underskrider luftkvalitets-direktivets gränsvärden.

Den huvudsakliga orsaken till överskridandet 2017 var flytt av mätstationen kopplat till en eftersläpning av rutiner för förstärkning av gatuhållning vid risk för episoder av förhöjda värden.

Under 2017 flyttades mätstationen på Kungsgatan ca 300 m söderut och till motsatt sida av gatan. Anledningen till flytten var en större ombyggnad som skulle pågå under flera år.

Efter flytten av mätstationen konstaterades avsevärt högre värden. En analys av orsaken visade att de högre värdena berodde på att kombinationen av gaturummets utformning och den förhärskande vindriktning var mer ogynnsamt på den nya platsen. Kombinationen orsakar en koncentration av föroreningar.

Åtgärderna för att klara normerna baseras på basåtgärder respektive åtgärdsförstärkning vid risk för episoder av förhöjda värden. Basåtgärderna består främst av löpande gatuhållning, dubbdäcksförbud, sänkta hastigheter och minskad trafik. Åtgärdsförstärkning består av förstärkt gatuhållning som vacuumupptagning av partiklar och dammbindning med särskilda maskiner. Mätning av partiklar sker kontinuerligt och redovisas i realtid, bland annat på [uppsala.se](http:// uppsala.se).

Förstärkning av åtgärder beordras av arbetsledare när mätningarna visar att halterna stiger. När förstärkningsåtgärder sätts in sker det på hela Kungsgatan och omgivande gator, inte bara vid mätstationerna. Kombinationen av åtgärder har varit mycket framgångsrik.

I samband med flytten av mätstationen drevs under en övergångsperiod mätning parallellt på både den gamla och på den nya platsen. Av misstag ändrades under övergångsperioden inte arbetsledarnas tillgång till data från den nya luftmätaren. Det innebär att förstärkta insatser baserades på data från den gamla mätaren. Eftersom de värdena generellt var lägre genomfördes inte förstärkningsinsatser i tillräcklig omfattning vilket medförde fler överskridanden.

Platsen för den gamla mätaren var under mätperioden föremål för byggnadsarbeten och trafikregleringar på närliggande gator som påverkade trafikflödet och mätförutsättningarna. Det påverkade sannolikt också halterna av partiklar på den platsen positivt jämfört med ett normalår. Halterna på den gamla platsen var låga under mätperioden. Sammantaget innebär det att behovet av förstärkningsåtgärder kom att underskattas under den period på året då de flesta överskridanden sker. Efter justering skedde inga fler överskridanden 2017.

Antalet dygn som överskreds 2018 var 11 och 2019 var det 19 dygn. Det nuvarande åtgärdsprogrammet bedöms därför som tillräckligt och ändamålsenligt. Inom ramen för ett samarbete med näringslivet i centrala Uppsala och förverkligandet av vår innerstadstrategi kommer kommunen under 2020 arbeta fram ett förslag på hur genomfartstrafiken kan ledas om vilket beräknas ha en positiv effekt på luftkvaliteten. Kommunen ser inte heller att det finns behov av nytt åtgärdsprogram med anledning av överskridandet av partiklar 2017. Ordinarie revidering av programmet infaller 2021 och arbete med utvärdering och översyn av påbörjats.

Kommunstyrelsen

Erik Pelling
Ordförande

Lars Niska
Sekreterare



2019-12-13
M2019/02185/R

UPPSALA KOMMUN KOMMUNSTYRELSEN	
Ink.	2019 -12- 17
Diarienumr.	KSN-2019-03895
	Aktbil 2

Miljödepartementet
Statssekreteraren
Gunvor G Ericson

Uppsala kommun
753 75 Uppsala

Uppsala kommun överskridna gränsvärden för PM₁₀ i luften i zon SW 2

Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) fastställde i en dom den 10 maj 2011 (mål nr C-479/10) att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 5.1 i rådets direktiv 1999/30/EG av den 22 april 1999 om gränsvärden för svaveldioxid, kvävedioxid och kväveoxider, partiklar och bly i luften genom att ha överskridit gränsvärdena för PM₁₀ i luften under åren 2005, 2006 och 2007 i zonerna SW 2 och SW 4 samt under åren 2005 och 2006 i zon SW 5.

Europeiska kommissionen (kommissionen) har efter nämnda dom, i ett nytt överträdelseärende som inleddes formellt i april 2013, gjort gällande att Sverige med avseende på gränsvärden för PM₁₀ underlåtit att uppfylla skyldigheterna enligt artikel 13.1 jämförd med bilaga XI och artikel 23.1 jämförd med del A i bilaga XV till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG av den 21 maj 2008 om luftkvalitet och renare luft i Europa (luftkvalitetsdirektivet). Kommissionen gör gällande att de dagliga gränsvärdena för PM₁₀ överskridits på ett systematiskt och kontinuerligt sätt sedan 2005 och fram till åtminstone 2013, utom för SW2 under 2012, i zonerna SW2 (tätorterna Norrköping, Södertälje och Uppsala) och SW4 (tätorten Stockholm), där EU-domstolen redan konstaterat att de dagliga gränsvärdena överskreds under perioden 2005–2007. Enligt kommissionen har Sverige vidare underlåtit att se till att hålla perioden av överskridande så kort som möjligt. Kommissionen ansåg vid tidpunkten för det motiverade yttrandet i juni 2015 att överträdelsen fortfarande pågick.

Uppsala kommun, som ingår i zon SW 2 Mellersta Sverige, omfattas både av domen från år 2011 och det nu pågående överträdelseärendet. De senaste

årens verifierade mätdata visar att Uppsala kommun underskred luftkvalitetsdirektivets gränsvärden för halten av PM₁₀ i luften åren 2012–2016 och 2018, vilket är positivt. Det ska dock särskilt noteras att mätdata för mätstationen vid *Kungsgatan* visar att det tillåtna dygnsmedelvärdet för halten av PM₁₀ i luften överskreds år 2017 med 37 dygn i förhållande till maximalt tillåtna 35 dygn (jfr 18 § luftkvalitetsförordningen [2010:477]). Vidare har mätstationen på Kungsgatan under tidigare år haft ett flertal överskridanden där antalet dygn med höga halter av PM₁₀ i luften varit över det tillåtna.

Miljödepartementet ser positivt på att halterna av PM₁₀ i luften i Uppsala har kunnat sänkas, men vill samtidigt betona vikten av att även i fortsättningen upprätthålla luftkvalitetsarbetet och vidta lämpliga åtgärder för att fortsatt hålla gränsvärdena på en nivå som med marginal underskrider luftkvalitetsdirektivets gränsvärden, så att en god luftkvalitet kan upprätthållas till skydd för människors hälsa.

Det nu gällande åtgärdsprogrammet, *Åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar (pm10) i Uppsala* fastställdes av länsstyrelsen i Uppsala län den 9 februari 2015. Enligt 5 kap. 9 § tredje stycket miljöbalken ska ett åtgärdsprogram omprövas vid behov, dock minst vart sjätte år. I ljuset av detta och då dygnsmedelvärdet år 2017 vid mätstationen *Kungsgatan* överskreds med fler antal dygn än det tillåtna önskar Miljödepartementet svar från kommunen i fråga om vilken analys som gjorts av situationen och vad som är den huvudsakliga orsaken till den år 2017 höga halten av PM₁₀ i luften vid Kungsgatan. Departementet önskar även svar från kommunen i fråga om vilken bedömning som gjorts gällande behovet av ett nytt åtgärdsprogram och vilka åtgärder som kommunen avser att vidta för att fortsatt hålla gränsvärdena på en nivå som med god marginal underskrider luftkvalitetsdirektivets gränsvärden.



Gunvor G Ericson
Statssekreterare

Kopia till

Naturvårdsverket
Länsstyrelsen i Uppsala län